

Бути соціально компетентним вчителем – це усвідомлювати значущість педагогічної діяльності, розуміти суть соціальних проблем, які існують як в суспільстві, так і в світі.

Сучасний вчитель повинен одночасно усвідомлювати себе носієм національних цінностей і мати планетарне мислення.

Список використаних джерел:

1. Адольф В.А. Формирование профессиональной компетентности будущего учителя // Педагогика. – 1998. – № 1. – С. 72-75.
2. Актуальні проблеми підготовки педагогічних кадрів до творчої професійної діяльності // Всеукраїнська наукова конференція. – К.: Ін-т системних досліджень: КДПУ імені М.П.Драгоманова. – 1993. – 240 с.
3. Баркасі В.В. Полікультурна компетенція як компонент професійної компетентності майбутніх вчителів іноземних мов // Науковий вісник Південноукраїнського державного педагогічного університету ім. К.Д. Ушинського / Зб. наук. пр. / Вип. 11-12. – Одеса: ПДПУ ім. К.Д. Ушинського. – 2002. – С. 89-94.
4. Вольфовська Т. Комунікативна компетентність молоді як одна з передумов досягнення життєвої мети. // Шлях освіти. – 2001. – № 3. – С. 13-16.
5. Кузьмина Н.В. Профессионализм личности преподавателя и мастера производственного обучения. – М.: Высшая школа, 1990. – 119 с.
6. Культикин Ю.Н. Психология обучения взрослых. – М.: Просвещение, 1985. – 128 с.
7. Методика навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах. – К.: Ленвіт, 1999. – 320 с.
8. Митина Л.М., Асмаковец Е.С. Эмоциональная гибкость учителя: психологическое содержание, диагностика, коррекция. – М.: Московский психолого-социальный институт: Флинта, 2001. – 192 с.

Коростіянець Т.П.

*кандидат педагогічних наук, доцент,
Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К.Д. Ушинського*

ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ

Більшість учених у процесі накреслення шляхів індивідуалізації освіти звертаються до необхідності організувати педагогічну діяльність таким чином, щоб навчити учнів переносити відповідальність за самостійне вирішення особистісних і навчальних проблем на самих себе, тобто через взаємодію дійти самостійності. Сутність такої педагогічної

діяльності вони визначають за допомогою понять «допомога», «підтримка», «супровід».

Змістова характеристика терміна «супровід» обмежує безпосереднє втручання одного суб'єкта в діяльність іншого. За такої умови перевага надається опосередкованій взаємодії обох боків освітнього процесу, тобто учасники педагогічного супроводу мають стати її рівноправними партнерами за наявності різного рівня наукової підготовки або опанування практичного досвіду.

Сутність педагогічного супроводу досліджувалась ученими О. Газманом, Н. Михайловою, С. Юсфіним, Н. Криловою та ін.

Аналіз літературних джерел доводить, що педагогічний супровід можна розглядати в кількох аспектах:

- як професійну діяльність педагога, здатного надати допомогу й підтримку в індивідуальній освіті того, хто навчається;
- як процес, що містить комплекс цілеспрямованих послідовних педагогічних дій, які допомагають молодій людині зробити етичний самостійний вибір при вирішенні освітніх завдань;
- як взаємодію того, хто супроводжує й того, кого супроводжують;
- як технологію, що містить ряд послідовних етапів діяльності педагога та інших фахівців із забезпечення навчальних досягнень тих, хто навчається;
- як систему, що характеризує взаємозв'язок і взаємозумовленість елементів: цільового, змістового, процесуального та результативного.

Таким чином, зміст педагогічного супроводу розвитку тих, хто навчається, реалізується за допомогою функцій виховання, навчання, кожна з яких залишає власний відбиток в людині; реалізується впродовж всього його життя із специфікою прояву щодо конкретних соціальних груп – дітей, дорослих (андрагогіка) і немолодих (герагогіка) тощо; має власне інституційне оформлення; забезпечується спеціально підготовленими кадрами. Таке розуміння функцій педагогічного супроводу відображає його функціональний бік; з погляду структурної – вони відіграють роль його форм. Так, виникає педагогічний супровід молоді людини в процесі навчання і виховання як частина більш загального процесу педагогічного супроводу його загального розвитку.

На нашу думку, педагогічний супровід як безперервний процес професійної діяльності викладача, спрямований на створення педагогічних умов для успішного навчання, виховання і професійно-особистісного зростання студента в межах вузівської взаємодії.

Побудова такого процесу педагогічної діяльності враховує, з одного боку, педагогічні та психологічні закономірності освітнього процесу, а з іншого – весь досвід практичної роботи зі студентами, напрацьовані прийоми й технології. Психолого-педагогічні закономірності стають відправною точкою в постановці цілей і завдань педагогічного

супроводу, у визначенні основних напрямів педагогічної допомоги для студента.

Головна мета педагогічного супроводу студента пов'язана із перспективним напрямом його діяльності, що орієнтована на максимальне сприяння особистісному та професійному розвитку. Досвід здійснення педагогічного супроводу доводить, що така мета може бути реалізована тільки тоді, коли досягається «перетин» початкової і прикінцевої мети діяльності у відношенні до особистості студента. Початкова мета взаємодії – визначення і формування готовності студентів до навчання у вищому навчальному закладі, за допомогою інтелектуальних, емоційних, мотиваційних, поведінкових дій, виявлення їхніх індивідуальних особливостей, як основи розвитку компетентності на першому етапі навчання у вищому навчальному закладі. Прикінцева мета взаємодії полягає у формуванні у студента психологічної, професійної, творчої готовності до майбутньої професійної діяльності, професійного саморозвитку.

Згідно позиції М. Рожкова, слід виокремити три групи цілей педагогічного супроводу.

Перша мета – розвиток усіх сфер індивідуальності того, хто навчається (мотиваційної, когнітивної, емоційної, вольової, дієво-практичної, сфери саморегуляції, екзистенційної). Перша мета конкретизується в другій меті – досягнення студентом оптимальних для нього освітніх результатів, більш високого рівня професіоналізму та розвитку індивідуальності. Третьою метою є віддзеркалення у педагогічних засобах актуальних потреб студента, на основі яких молода людина може успішно вирішувати освітні завдання.

Педагогічний супровід освітньої діяльності завжди спрямований на конкретного студента, навіть якщо викладач працює з групою.

Суб'єктами педагогічного супроводу індивідуальної освітньої діяльності студента є: викладачі; куратор групи; адміністрація; батьки студента.

Суб'єктом педагогічного супроводу є і сам студент, який має власний досвід навчання, досвід взаємодії з викладачами, іншими студентами, специфічний характер індивідуального розвитку. Особливості конкретного студента впливають на зміст і форми педагогічного супроводу його індивідуальної освітньої діяльності.

Вивчивши за допомогою куратора, та власних спостережень суб'єктний досвід студента, викладач розробляє моделі індивідуальних освітніх програм своїх студентів, з урахуванням їхніх інтересів, здібностей, можливостей, конкретних умов життєдіяльності. Крім того, він представляє студентам можливість познайомитися з ними та обрати найбільш відповідні, коректні до змісту програми, способи роботи, створює умови для вияву вибірковості студентом обраного програмного

матеріалу, спільно визначає критерії оцінки його досягнень, здебільшого, не за прикінцевим результатом, а відповідно процесу його досягнення, найбільш оптимального та продуктивного. Обговорюються вигляд і форма презентації досягнутого студентом результату (від доповіді і заліку, до проекту).

У викладанні, що здійснюється за принципами педагогічного супроводу, акцент зміщується з програмового матеріалу на організацію вивчення матеріалу за індивідуальними освітніми траєкторіями. Викладач аналізує сам і допомагає зрозуміти студентові не тільки той зміст, що він засвоїв, але і самі шляхи засвоєння (за допомогою яких прийомів, техніки). Дехто зі студентів легко сприймає «на слух», у інших: краще розвинена зорова пам'ять. Наголос у завданнях переноситься на розуміння студентом того, що і яким чином він робить.

Крім того, викладач повинен допомогти у виявленні своєрідності обробки отриманої студентом інформації. У декого зі студентів виявляється здатність до аналізу і порівняння різних фактів, подій, предметів («логіки», «аналітики»), у інших: виявляється схильність до засвоєння інформації у цілому, спираючись на інтуїцію («синтетики») (за І. Якіманською). Такий підхід стимулює студента до пізнавальної діяльності, надає йому можливість визначити для себе найбільш продуктивні способи перевірки власних можливостей у різних видах діяльності.

Вимоги до викладача спеціальних дисциплін, який здійснює педагогічний супровід, на наш погляд, полягають в наступному. Викладач є не інформатором, а координатором, організатором діалогу, помічником, консультантом студентів з урахуванням їхніх індивідуальних здібностей, створює умови для особистісної реалізації кожного студента.

Викладач підтримує пошуки найбільш ефективних шляхів засвоєння знань, заохочує найцікавіші знахідки, аналізує спроби, що не відбулися, стимулює студентів до усвідомлення «поразок» і «перемог». Викладачем задаються питання «Як ти міркував, щоб прийти до відповідного висновку?» тощо. Він може розповісти про власні способи отримання результату, але не нав'язувати їх студентам, як обов'язкові. Застосовує викладач й діагностувальні процедури, спрямовані на виявлення пізнавального стилю тих, хто навчається. Спираючись на це він прогнозує динаміку розвитку і успішність засвоєння ними навчального матеріалу.

Під час проведення занять повинні використовуватися різні форми спілкування між викладачем і студентами: монолог, діалог, полілог. Результати спостережень викладача на занятті, результати навчальної діяльності студентів фіксуються у карті, зокрема особлива увага

приділяється розвитку індивідуальності, процесам його самопізнання та самоудосконалення.

Запропонований «алгоритм» заснований на взаємодії викладача і студента є динамічним, оскільки розглядається не тільки як зразок, але й як дієвий механізм, що забезпечує ефективний професійно-особистісний розвиток студентів на всіх етапах навчання у вищому навчальному закладі.

Список використаних джерел:

1. Газман О.С. Педагогическая поддержка детей в образовании как инновационная проблема / О.С. Газман // Новые ценности образования: десять концепций и эссе. – М.: Инноватор, 1995. – С. 58-63.

2. Рожков М.И. Сопровождение детей и молодёжи как компонент социально-педагогической деятельности / М.И. Рожков // Психологическое и социально- педагогическое сопровождение детей и молодёжи: Материалы международной научной конференции: В 2-х томах. Т. 1. – Ярославль, 2005. – С. 3-8.

Попович В.І.

здобувач,

*Національний університет біоресурсів і природокористування України;
завідувач відділення загальноосвітньої підготовки*

Відокремлений підрозділ

*Національного університету біоресурсів і природокористування України
«Мукачівський аграрний коледж»*

ПРОФЕСІЙНО-МОВЛЕННЄВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК ПЕДАГОГІЧНА КАТЕГОРІЯ

Загальний мовленнєвий розвиток студента визначається якісним рівнем його мовленнєвої діяльності, яка виявляється як у професійній діяльності, так і в процесі його самореалізації як форми самопрояву, досягнення окресленої мети, осмислення сутності професійної мовленнєвої діяльності. Практична робота, гра, педагогічні ситуації із застосуванням різного характеру спілкування, в яких здійснюється розвиток мовленнєвих умінь студента, є психолого-педагогічними стимуляторами його професійної комунікативної діяльності у навчально-виховному процесі.

У загальному вигляді комунікацію можна визначити як змістовний аспект соціальної взаємодії [4, с. 168]. Процес комунікації складається з окремих актів, через які реалізуються основні її функції: управлінська –